

5. A dohánytermékek kínálatának csökkentésére vonatkozó intézkedések

MIKÖZBEN rengeteg bizonyíték van arra, hogy a dohány iránti kereslet csökkenthető, sokkal kevesebb bizonyíték van arra, hogy sikeres lehet a kínálat csökkentése. Először röviden foglalkozunk az egyes országok tapasztalataival a dohányhoz való hozzájutás korlátozása valamint annak terén, hogy kereskedelmi korlátozásokkal vagy a mezőgazdasági politikán keresztül csökkentsék a kínálatot. A fejezet második részében egy olyan fontos esz-közzel foglalkozunk, melyen keresztül a kormányzatok csökkenteni tudják a dohánykínálatot: a csempészet ellenőrzésével.

A kínálati oldalon történő beavatkozások korlátozott hatásossága

Alapvető megfigyelés a piacokon az, hogyha egy árú egyik szállítójának működését megakadályozzák, akkor egy másik fog gyorsan feltűnni és átveszi a helyét mindaddig, míg erős indítéka van erre. Jelenleg nyilvánvaló indítékok vannak a dohány szállítására amint ezt az alábbiakban ismertetjük.

A dohány betiltása

Tekintettel a dohány példanélküli egészségkárosító képességére, néhány közegészségügyi érdekképviselő követelte betiltását azzal érvelve, hogy a probléma nem a dohány fogyasztásában hanem termelésében keresendő. A dohány betiltásának támogatói rámutatnak az alkohol okozta betegségek észrevehető csökkenésére amikor a XX. század elején korlátozták az alkoholellátást. Például amikor az alkoholellátást csökkentették Párizsban a II. világháború alatt, az alkoholfogyasztás fejenként 80%-kal esett. A májbetegség okozta halálozás a férfiaknál egy éven belül a felére esett vissza és négyötödével csökkent öt év elteltével. A háború befejeződése és az alkoholhoz való szabad hozzájutást követően a májbetegség okozta mortalitás visszament a háború előtti szintre.

Azonban számos ok miatt valószínűtlen, hogy a dohány betiltása akár megvalósítható akár pedig hatásos lenne. Először, ha egy anyagot be is tiltanak, attól azt még széles körben használni fogják amint ezt sok tiltott drog példája mutatja. Másodszor, a betiltás létrehozza saját problémáit: valószínűleg növeli a bűnözést és költséges rendőri büntető szankciókat von maga után. Harmadszor, gazdasági szempontból az optimális dohányfogyasztás nem egyenlő nullával. Negyedszer, a dohány betiltása nem valószínű, hogy elfogadható lenne az országok többségében. Indiában új keletű próbálkozások a *gutka* néven ismert rágott dohány betiltására elbuktak, főként a betiltással járó politikai következmények miatt.

A fiatalok dohánytermékhez való hozzájutásának korlátozása

Számos próbálkozás történt a nagyjövedelmű országokban, hogy korlátozzák a tizenévesek cigarettához való hozzájutását. A jelenlegi formájukban ezek a korlátozások nem voltak sikeresek. Általában a fiatalokra vonatkozó korlátozásokat nehéz betartatni, különösen mivel a fiatal tizenévesek gyakran idősebb társaiktól és néha szüleiktől kapják a cigarettát. Továbbá, a kisjövedelmű országokban ahol a dohányfogyasztás nő, a korlátozások bevezetéséhez és betartatásához szükséges infrastruktúra és erőforrások kevésbé állnak rendelkezésre, mint a nagyjövedelmű országokban.

Terményhelyettesítés és diverzifikáció

Több mint 100 országban termesztnek dohányt, melyek közül mintegy 80 fejlődő ország. Négy ország adja a teljes termelés két harmadát: 1997-ben Kína adta az összes termesztett dohány 42%-át és az Egyesült Államok, India és Brazília együttesen mintegy 24%-át. Az első 20 ország termeli az összes termelés 90%-át (lásd az 5.1. táblázatot). Az elmúlt két évtized során a nagyjövedelmű országoknak a globális termelésből való részesedése 30%-ról 15%-ra csökkent, ugyanakkor a Közép-Kelet és Ázsia részesedése 40%-ról 60%-ra nőtt. Afrika részesedése 4%-ról 6%-ra emelkedett, a többi régió részesedése alig változott.

Míg Kína dohánytermésének legnagyobb részét saját piacán használja föl, a többi nagytermelő nagy mennyiségeket exportálnak. Brazília, Törökország, Zimbabwe, Malawi, Görögország, és Olaszország termésének több mint hét-tizedét exportálja. A világon csak két ország függ jelentősen a nyersdohányexport bevételeitől: Zimbabwe, ahol a dohány az export-bevételek 23%-a és Malawi ahol 61%-a. Néhány más ország – Bulgária, a Dominikai Köztársaság, Macedónia, Kirgízia és Tanzánia – jelentős devizaforrásként számít a dohányra, bár a globális dohánytermesztési piacon részesedésük kicsi. A dohány a legfontosabb jövedelemforrás néhány intenzíven agrárgazdasági országban így Malawiban, Zimbabwében, Indiában és Törökországban.

Történelmileg a dohány nagyon vonzó terményt jelent a gazdáknak, egységnyi termőterületre nagyobb nettó jövedelmet biztosít mint más könnyen értékesíthető termény és jelentősen többet mint az élelmiszeripari termények. Zimbabwe legjobb dohánytermő területein például a dohány kb. 6.5-szer jövedelmezőbb mint a következő legjobb alternatív termény. A gazdák a dohányt több gyakorlati okból is vonzóknak tartják. Először, a dohány világpiaci ára viszonylag stabil a többi terményhez képest. Ez a stabilitás lehetővé teszi a gazdák számára a jövőre való tervezést és azt, hogy hitelt kapjanak más vállalkozásaikhoz valamint a dohánytermesztéshez is. Másodsor, a dohányipar a gazdáknak komoly természetbeni juttatásokat nyújt anyagok és tanácsadás terén egyaránt. Harmadszor, a dohányipar gyakran ad hiteleket a gazdáknak. Negyedszer, más termények problémákat okozhatnak a gazdáknak a tárolás, összegyűjtés és szállítás terén. A dohány kevésbé romlandó mint sok más termény, és a dohányipar esetleg segít is szállításában vagy összegyűjtésében; ezzel szemben más terményeket késedelmes összegyűjtés, késedelmes fizetés és áringadozás sújthat.

5.1. táblázat: A 30 LEGNAGYOBB DOHÁNYTERMESZTŐ ORSZÁG
1967-es adatok a termelés szerint rangsorolásban

<i>Ország</i>	<i>Termelés (ezer tonna)</i>	<i>Termelés változása 1994-hez képest</i>	<i>A világ össztermeléséből való részesedés (%)</i>	<i>Terület (ezer ha)</i>	<i>Világ összterületből való részesedés (%)</i>	<i>Export aránya^a (%)</i>	<i>Import aránya^b (%)</i>	<i>Dohányexport- bevétele (az összes export %-ában) 1995</i>
Kína	3390,0	51,5	42,12	1880,0	38,4	2,9	4,7	0,68
Egyesült Államok	746,0	4,0	9,27	328,4	6,7	35,5	7,4	0,55
India	623,7	18,1	7,75	420,2	8,6	23,2	c	0,44
Brazília	576,6	30,5	7,16	329,5	6,7	77,0	0,2	2,55
Törökország	296,0	57,7	3,68	323,0	6,6	89,3	0,5	1,17
Zimbabwe	192,1	8,0	2,39	99,3	2,0	109,7	c	23,05
Indonézia	184,3	15,2	2,29	217,5	4,4	10,2	27,6	0,42
Malawi	158,6	61,7	1,97	122,3	2,5	74,2	c	60,64
Görögország	132,5	-2,2	1,65	67,3	1,4	74,5	12,8	2,05
Olaszország	134,4	0,3	1,63	47,5	1,0	78,7	18,3	0,04
Argentína	123,2	50,3	1,53	71,0	1,5	60,6	5,1	0,59
Pakisztán	86,3	-14,0	1,07	45,9	0,9	1,6	c	0,08
Bulgária	78,2	124,3	0,97	48,5	1,0	53,5	58,3	5,40
Kanada	71,1	-0,5	0,88	28,5	0,6	24,0	12,6	0,04
Thaiföld	69,3	17,4	0,86	47,0	1,0	48,5	15,3	0,11
Japán	68,5	-13,8	0,85	25,6	0,5	0,5	145,4	0,04
Fülöp-szigetek	60,9	8,7	0,76	29,4	0,6	17,2	18,3	0,17
Dél-Korea	54,4	-44,8	0,68	27,2	0,6	8,4	26,2	0,02

<i>Ország</i>	<i>Termelés (ezer tonna)</i>	<i>Termelés változása 1994-hez képest</i>	<i>A világ össztermeléséből való részesedés (%)</i>	<i>Terület (ezer ha)</i>	<i>Világ összterületből való részesedés (%)</i>	<i>Export aránya^a (%)</i>	<i>Import aránya^b (%)</i>	<i>Dohányexport- bevétel (az összes export %-ában) 1995</i>
Mexikó	44,3	-35,1	0,55	25,4	0,5	31,8	8,3	0,11
Banglades	44,0	-26,7	0,55	50,3	1,0	c	16,1	0,03
Spanyolország	42,3	0,1	0,53	13,3	0,3	53,9	126,7	0,06
Lengyelország	41,7	-3,3	0,52	19,0	0,4	6,9	66,4	0,12
Kuba	37,0	117,6	0,46	59,0	1,2	13,5	0,8	n.a.
Moldova	35,8	-15,8	0,45	17,2	0,4	61,4	6,7	6,90
Vietnám	32,0	n.a.	0,40	36,0	0,7	n.a.	n.a.	0,04
Dominika	30,3	41,7	0,38	21,2	0,4	58,1	2,2	5,26
Macedónia	30,0	n.a.	0,37	22,0	0,4	n.a.	n.a.	5,44
Kirgizisztán	30,0	-33,3	0,37	12,0	0,2	76,7	3,3	6,96
Dél-Afrika	29,0	-1,4	0,34	14,9	0,3	41,5	55,5	0,31
Tanzánia	25,1	15,1	0,31	n.a.	n.a.	55,8	c	4,53
Világ összesen	8 048,4	25,9	100,0	4 893,8	100,0	25,3	24,4	

a. az export és a belföldi termelés aránya

b. az import és a belföldi termelés aránya

c. Kevesebb mint 0.1százalék

n.a. nincs adat

Forrás: van der Merwe, Rowena, és mások. A dohányzásellenőrzési politikák kínálati hatásai. Háttérdolgozat. (Az adatok az USA Mezőgazdasági Minisztériumából, az Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Szervezetből, és egyéb forrásokból származnak.)

Számos kísérlet történt már a dohánynak más terménnyel való helyettesítésére. Azonban a Kanadában végzett vitatható kísérlet kivételével nincs komoly bizonyíték arra, hogy ezek a kísérletek sikeresek voltak a dohányfogyasztás csökkentése terén. Ennek oka, hogy a gazdák nem voltak érdekeltek a részvételben a jelenlegi magas dohányárak mellett valamint, hogy más termelők készen álltak, hogy helyükre lépjenek. A terményhelyettesítésnek azonban esetenként helye van a szélesebbkörű diverzifikációs programokban ha segíti a legszegényebb gazdákat más megélhetési formára való áttérésre. Részletesebben a következő fejezetben foglalkozunk ezzel a kérdéssel.

Ártámogatások és szubvenciók alkalmazása a dohánytermesztésnél

Míg a fejlődő országok azon vannak, hogy megadóztassák a dohányból származó export-bevételeket, a nagyjövedelmű országok mint például az Egyesült Államok és az Európai Unió tagországai Kínával együtt hagyományosan ártámogatásokat és egyéb szubvenciókat adnak azoknak a gazdálkodóknak, akik dohányt termesztenek. A dohánytermelés támogatásának indítékai közé tartozik az árak magasán és stabilan tartása, a kis családi gazdaságok támogatása, a külföldi dohányimport ellenőrzése deviza megtakarítása céljából, és a politikai támogatás megtartása. Ezek a támogatások gyakran együtt járnak az importkorlátozásokkal.

A termelőknek adott ártámogatási politikával a nagyjövedelmű országok kormányai mesterségesen emelik a dohány és dohánytermékek világpiaci árát. A közgazdászok azzal érveltek, hogy amikor az árat ily módon megemelik, a dohányosok a fogyasztásuk csökkentésével reagálnak majd. Azonban a bizonyítékok azt mutatják, hogy ha van is ilyen hatása a fogyasztásra, az nagyon kicsi. A nagyjövedelmű országok többségében például az Egyesült Államokban a dohánylevél termelői ára a cigaretta árának csupán kis részét teszi ki. Ráadásul az olcsóbb dohány importja növekszik. Ilyen ártámogatás és szubvenciók csak elhanyagolható hatással vannak egy csomag cigaretta árára. A legújabb elemzés azt jelzi, hogy ezek a támogatások 1%-kal növelik az árakat az Egyesült Államokban. Egy ilyen nagyságrendű emelésnek szinte semmilyen hatása sincs a fogyasztásra. Következésképpen nem valószínű, hogy a támogatások megszüntetése a cigarettafogyasztás jelentős növekedését okozná.

Nem világos, hogy a az ártámogatások és szubvenciók megszüntetése hogyan befolyásolná a világtermelést. Az Egyesült Államokban a magasabb belföldi árak segíthetnének megemelni a dohánylevél világpiaci árát, jobb jövedelmezőséget biztosítva a gazdálkodóknak a kisjövedelmű országokban. Másrészt viszont vegyes hatás érné a kisjövedelmű országokban a gazdálkodókat akkor, ha megszüntetnék a támogatásokat és a kereskedelmi korlátozásokat egyaránt. Ha például a belföldön termelt dohány ára az Egyesült Államokban a támogatások megszüntetése miatt csökkenne, akkor az ottani dohánytermék gyártók többet használnának fel belőle ezáltal csökkenne a kisjövedelmű országokból származó rosszabb minőségű import. De ugyanakkor a szabadabb kereskedelem révén az ilyen dohány importja növekedhet.

A fogyasztásra gyakorolt minimális hatásuktól függetlenül az ártámogatásoknak és szubvencióknak nincs sok értelme a szilárd alapokon nyugvó kereskedelmi és mezőgazdasági politika keretén belül. Legjelentősebb funkciójuk talán politikai: növelik azok számát akiknek a dohánytermeléshez fűződő érdekei vannak.

A nemzetközi kereskedelem korlátozása

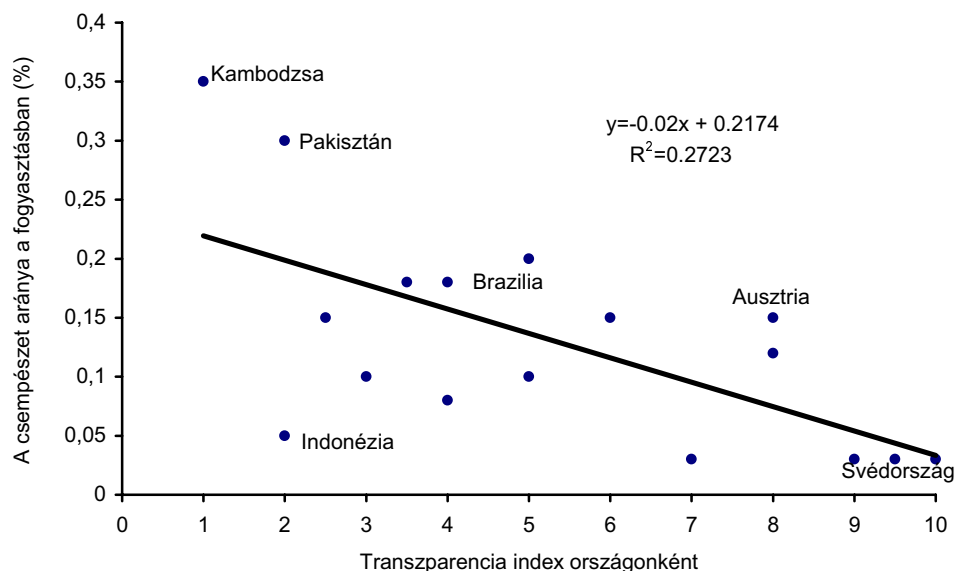
A szabadkereskedelem bizonyítottan növeli a fogyasztók választási lehetőségeit és a termelést hatékonyabbá teszi. Sok tanulmány bizonyította, hogy fokozott fejlődést hoz a kis- és közepes jövedelmű országok számára. Noha a szabadkereskedelem mellett szőlő érvek általánosságban erősek, a dohány egyértelműen károsabb az egészségre mint a többi kereskedelmi forgalomban levő fogyasztási cikk. A politikai döntéshozók számára a legfontosabb kérdés az, hogy hogyan ellenőrizzék a dohányzást anélkül, hogy veszélyeztetnék a szabadkereskedelem egyébként előnyös következményeit. Amint arról az 1. fejezetben már szó volt, a kereskedelem liberalizációja hozzájárult a dohányfogyasztáshoz a kis- és közepes jövedelmű országokban. Logikusnak tűnhet, hogy a kereskedelmi korlátozások megállítanák ezt a növekedést. Azonban számos oka van annak, hogy ezek a korlátozásoknak miért lennének nemkívánatos következményei. Az egyik legfontosabb ok az, hogy a korlátozások valószínűleg olyan megtorló intézkedéseket indítanának el, melyek csökkentenék a gazdasági növekedést és a jövedelmeket. A kereskedelem liberalizálása közben nemzetközi reagálást eredményezett az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezményen (GATT) keresztül, mely feljogosítja az országokat, hogy a közegészségügy védelmére intézkedéseket léptessenek érvénybe. Az ilyen intézkedések feltétele az, hogy a hazai és az importált termékekre egyaránt vonatkozzanak. A GATT XX. cikkelye kifejezetten kimondja, hogy az emberi élet védelméhez szükséges intézkedéseket nem akadályozhatja meg a szabadkereskedelem iránti követelmény.

1990-ben Thaiföld megpróbálta betiltani a cigaretta importját és reklámozását, melyet az USA-beli dohánygyártó cégek kifogásoltak. A GATT bizottság megvizsgálta a helyzetet és azt a döntést hozta, hogy Thaiföld nem tilthatja be a cigaretta importját, de kivethet adókat, előírhat reklámozási tilalmat és árkorlátozásokat, valamint megkövetelheti, hogy minden olyan gyártó cég, akinek termékei kaphatók Thaiföldön lássa el termékeit érélyes figyelmeztető feliratokkal és az alkotórészek megnevezésével. A GATT bizottság döntését úgy is értelmezték, hogy Thaiföld *minden* dohánytermék értékesítését megtilthatja az országban feltéve, hogy a tilalom egyaránt érvényes a belföldön gyártott és a külföldön gyártott cigarettákra. Thaiföld érélyes keresletcsökkentő intézkedéseket vezetett be beleértve a reklámozás és promóció átfogó tilalmát valamint érélyes feliratok szerepeltetését a cigarettásdobozokon. Ez a korszakos döntés valamint Thaiföld azonnali és határozott reagálása precedenst teremtett a többi ország számára, hogy közegészségügyi alapon avatkozzanak be a dohánykereslet csökkentése érdekében a szabadkereskedelem elveinek fenntartása mellett.

Határozott intézkedések a csempészet ellen

A cigarettacsempészet komoly probléma. A kutatók becslése szerint a nemzetközileg exportált cigaretták 30%-a, tehát kb. 355 milliárd cigaretta vész el a csempészet által. Ez sokkal nagyobb arányt jelent mint amit a nemzetközi kereskedelemben szereplő fogyasztási cikkek többségénél találunk. A probléma ott égető, ahol nagy különbségek vannak a szomszédos országok adói között, ahol általánosan elterjedt a korrupció, és ahol tolerálják a csempészett termékek értékesítését. Az alábbiakban röviden ismertetjük a csempészet okozta probléma mértékét és tárgyaljuk ellenőrzésének lehetőségeit. A csempészet ellenőrzésének előnye elsősorban nem abban jelentkezik, hogy csökkenti a kínálatot hanem, hogy segíti a keresletet csökkentő áremelések megvalósítását.

5.1. ábra: A DOHÁNYCSEMPÉSZET ÁLTALÁBAN EGYÜTT NŐ A KORRUPCIÓVAL Csempészet a transzparencia index függvényében



Forrás: Merriman, David, A. Yurekli, és F. Chaloupka. „Mekkora a világméretű cigarettacsempészeti probléma?” NBER munkadolgozat. Cambridge, Mass. National Bureau of Economic Research, kiadás előtt.

Az egyes országok közötti árkülönbségek nyilvánvalóan ösztönzőleg hatnak a cigaretták csempészésére. Azonban a csempészés meghatározó tényezői között nemcsak az ár szerepel. A jelen tanulmányhoz készített vizsgálat azt elemezte, hogy más tényezők mint például a korrupció szintje az országban milyen mértékben járul hozzá a csempészés okozta problémához. A Transparency International országindexén alapuló, a korrupciós szintet jelző mutatók segítségével a vizsgálat megállapította, hogy – jelentős kivételek mellett – a dohánycsempészés szintje együtt emelkedik az illető országban levő korrupció mértékével (5.1. ábra).

A nagybani dohánycsempészet a bűnöző szervezetekre, a célországban többé kevésbé jól kiépített, a csempészett cigarettát forgalmazó rendszerekre, valamint arra épít, hogy a cigaretta nemzetközi mozgását nem ellenőrzik. A csempészett cigaretták javarésze jól ismert nemzetközi márka. Jelentős pénzüsségekről van szó: a szervezett csempészek egy 10 millió cigarettát (mely után nem fizetnek adót) tartalmazó konténert 200000 dollárért tudnak megvásárolni. Ilyen mennyiségű cigaretta pénzübeli értéke az Európai Unióban legalább 1 millió dollár a vámilletékekkel, a forgalmi adóval (ÁFA) és az importadóval együtt. A csempészek nyeresége így olyan nagy lesz, hogy fedezni tudják a hosszú szállítási költségeket.

A cigarettát általában tranzitban szállítják a származási ország és a hivatalos rendeltetési hely között. Az országok közötti kereskedelem ösztönzése érdekében egy úgy nevezett tranzit rendszer van működésben, mely ideiglenesen felfüggeszti az „A” országból származó és a „B” országnak szánt árukra a vámilleték, jövedéki adó, és ÁFA kifizetését mialatt tranzitban vannak a „C”, „D”, stb. országokban. Azonban sok cigaretta egyszerűen nem érkezik meg a rendeltetési helyére mivel nem hivatalos kereskedők megvették és eladták. A csempészség másik formája az ún. „oda-vissza utaztatás”, mely ott használatos ahol viszonylag nagy árkülönbségek vannak a szomszédos országok között. Dokumentumok vannak arról, hogy például Kanadából, Brazíliából és Dél-Afrikából exportált cigaretták beléptek a szomszédos országba majd újra megjelentek saját származási országukban leszállított áron, adó megfizetése nélkül.

A csempészség sikeressége arra épül, hogy a cigaretta rövid idő alatt nagyon sok tulajdonos kezén megy keresztül, mely szinte lehetetlenné teszi mozgásának követését. Továbbá, az illegális értékesítés enyhe büntetése valamint a legális és illegális értékesítés szétválasztása csökkentheti a csempészek kockázatait. Oroszországban és sok kisjövedelmű országban például a cigaretták többségét az utcán árusítják.

A közgazdasági elmélet szerint maga a dohányipar is hasznot húz a csempészet jelenlétéből. A csempészet hatását vizsgáló tanulmányok megállapították, hogy amikor a csempészt cigaretták az összes értékesítés nagy százalékát teszik ki, akkor az (adózott vagy adómentes) cigaretta ára csökkeni fog, növelve a cigaretták összeladását. A csempészt cigaretták jelenléte egy olyan piacon melyet mindeztideig elzártak az importált márkáktól segíteni fogja ezek a márkák iránti kereslet fokozódását és ezáltal növeli piaci részesedésüket. A kormányzatokat is befolyásolni fogja olyan irányban, hogy alacsonyban tartsák az adókulcsokat.

Eddig nagyon kevés tapasztalat gyűlt össze és kevés kutatómunka folyt a csempészet elleni intézkedések hatásosságával kapcsolatban. Azonban a politikai döntéshozók többféle lehetőséget is mérlegelhetnek. Először, a cigarettásdobozok legális vagy illegális voltát az első szempillantásra észrevehetővé lehetne tenni a fogyasztók és a rendvédelmi szervek számára például jól látható (és nehezen hamisítható) adózárjegyek használatával olyan dobozokon, amelyek után az adót kifizették valamint speciális csomagolás használatával a vámmentes dobozokon. Erélyes és változó figyelmeztető feliratok az illető ország nyelvén szintén segítenek a legális és az illegális értékesítés közötti különbségtételnél. Másodsor, a csempészségért járó büntetést eléggé súlyossá lehetne tenni ahhoz, hogy elriassza azokat akik jelenleg úgy érzik, hogy a bűnvádi kockázatok alacsonyak. Harmadsor, a gyártó és a fogyasztó közötti lánc minden résztvevőjének hatósági engedéllyel kellene rendelkeznie. Ez már megvalósult Franciaországban és Szingapúrban. Negyedsor, a gyártókat kötelezni kellene, hogy egyedi számmal bélyegezzenek le minden egyes cigarettásdobozt a nyomkövetés lehetővé tétele céljából. Az egyre kifinomultabb technika segítségével a dobozjelzés információkat szolgáltat a forgalmazóról, a nagykereskedőről és az exportőrrel is. Ötödsor, a gyártókat kötelezni kellene, hogy vállaljanak felelősséget jobb nyilvántartással azért, hogy a termékek végső rendeltetési helye valóban az legyen ahova a termékeket hivatalosan szánták. A számítógépes ellenőrző rendszerek lehetővé tennék a kormányzatok számára, hogy nyomkövessék az egyes szállítmányokat és mozgásuk közben bármikor megvizsgálhassák őket. Egy ilyen rendszer már működik Kínában Hong-Kongban. Hatodsor, az exportőröket kötelezni kellene, hogy jelöljék meg a dobozokon a végső rendeltetési helyet

és nyomtassanak rájuk egészségügyi figyelmeztetést az illető ország nyelvén. Amikor a nemzetközi vállalatok a cigarettáikat helyben gyártják, akkor ezt is fel kellene tüntetni a dobozon a jobb felderítés és a csempészett cigarettákra való figyelemfelkeltés érdekében. Számos ország fokozza a csempészás elleni tevékenységét. Az Egyesült Királyság például nemrég jelentett be egy több mint 55 millió dolláros csomagot a dohány- és alkoholcsempészet elleni harc érdekében beleértve külön ezzel foglalkozó csoportot is. A tapasztalatok növekedésével a jobb ellenőrzés kilátásai minden érintett országban várhatóan javulni fognak.